

Geriatrikyselyn 2016 tulokset

Kirjoittajat: Suomen Geriatrien hallitus 2014–2016

Vuonna 2017 Suomessa on noin 300 geriatrian erikoislääkärinä. Vuonna 2016 heistä oli naisia 77 % ja iän mediaani oli 50 vuotta, 30 % oli vähintään 55-vuotiaita. Suomen Geriatri ry (SG) on geriatrien yhdistys, jonka tavoitteena on edistää jäsentensä koulutusta ja yhteistoimintaa. Vuosina 2001, 2008 ja 2013 SG on tehnyt jäsentensä piirissä kyselyn työtehtävistä, työoloista ja käsityksistä vanhustenhuollon eri puolista, ja tuloksia on julkaistu kotimaisissa ja kansainvälisissä alan lehdissä (Pitkälä, Strandberg & Hartikainen 2002; Strandberg ym. 2010; Löppönen ym. 2015). Huolimatta vanhustenhoitoon liittyvästä – väliin kärjekästä kritiikistä – geriatrikyselyjen tulokset ovat olleet varsin optimistisia.

Väestö vanhenee, ja sen myötä Suomessa on myös lainsäädäntöteitse pyritty turvaamaan korkeatasoista vanhustenhoitoa. Geriatreja ja ylipäänsä vanhustenhoitoon ja geriatriaan perehtyneitä lääkäreitä siis tarvitaan, mutta kuinka parhaiten kohdistaa voimavarat, etenkin kun koko sosiaali- ja terveydenhoitojärjestelmä on SOTE-uudistuksen myötä suuressa murroksessa. Tähän vuonna 2016 tehty geriatrikysely saattaa antaa osaltaan eväitä.

Geriatrikyselyn toteutus ja tulokset

Vuotuiset kaksipäiväiset Geriatripäivät järjestettiin tammikuun lopulla 2016. Päiville osallistui noin 300 lääkärinä, pääosin geriatrian erikoislääkäreitä tai geriatriaan erikoistuvia. Päivien aikana osanottajille jaettiin vastatta-

vaksi 3 ½-sivuinen kyselylomake, joka sisälsi pääosin samoja kysymyksiä kuin aiempien vuosien geriatrikyselyissä. Analyyseissä pääosin yhdistettiin erikoislääkärit ja erikoistujat. Lomakkeen tiedot analysoitiin NCSS-tilasto-ohjelmalla.

Kyselyyn vastaajat

Vastauksia saatiin 171, heistä 115 oli geriatrian erikoislääkäreitä ja 56 geriatriaan erikoistuvia. Vastausprosentiksi muodostui 61. Vastanneista naisia oli 78,4 %, ja kaikkien vastanneiden iän mediaani oli 44 vuotta (interkvartiilirajat 37–54). Erikoislääkäreiden iän mediaani oli 50 (rajat 43–58). Yhtä lukuunottamatta kaikki olivat alle 66-vuotiaita. Erikoistuneet olivat pääosin kokeneita, ja erikoistumisvuoden mediaani oli 2008 (rajat 1996–2016). Lähes kaikilla erikoistuneilla geriatria oli pääspesialiteetti, mutta 51 %:lla oli myös muu erikoislääkärioikeus, pääosin yleislääketiede.

Vastanneista 91 % ilmoitti olevansa työssä täysipäiväisesti, 30 % ylilääkärin/apulaisylilääkärin vakanssilla, 20 % erikois- tai osastonlääkärin nimikkeellä, 17 % terveyskeskuslääkärinä ja vain 7 % täysiaikaisesti yksityislääkärinä. Väitöskirjan tehneitä oli 18 %.

Kuntatyönantajan palveluksessa oli 74 %, pieni osa hallinnossa, tutkimuksessa tai opeutuksessa. Työnkuva oli kuitenkin varsin vaihteleva, 30 % ilmoitti olevan valtaosin (yli 50 % työajastaan) kunnan palveluksessa avohoidossa, 12 % kotihoidon tehtävissä ja 40 % erilaisissa sairaalatehtävissä.

Koulutus

Vastanneiden erikoistumispaikat jakautuivat kaikkiin lääketieteellisiin tiedekuntiin, ja koulutuksen antamat valmiudet katsottiin pääosin (>80 %) vähintään melko hyväksi. Oleellista eroa ei ollut vuoden 2013 kyselyyn.

Työolot, käsitykset ja vaikutusmahdollisuudet

Tunne geriatriin työn arvostuksesta on säilynyt edelleen varsin hyvänä, samoin jaksaminen työssä: 83 % kertoi jaksavansa vähintään melko hyvin. Myös mahdollisuudet määrittää oman työn sisältöä ovat säilyneet vuoden 2013 tasolla (>90 % vähintään kohtalaisesti), ja jopa 83 % katsoi voivansa toteuttaa työssään hyvää geriatriasta hoitoa paljon tai melko paljon. Sen sijaan jopa 37 % katsoi voivansa vaikuttaa kuntansa geriatriin hoitoon vähän tai ei lainkaan. Luku on suuri, joskin jonkin verran parempi kuin vuoden 2013 kyselyssä.

Vanhustenhoito ja sen ongelmat

Ilmapiiri vanhustenhoitossa on geriatrien mukaan säilynyt kohtuullisena, 65 % mielestä vähintään melko hyvänä. Samoin vanhusten hoito Suomessa arvioitiin suunnilleen samalle tasolle kuin vuonna 2013. Kun piti ilmoittaa kaksi tärkeintä ongelmaa vanhustenhoitossa, geriatriin tiedon puutteen ilmoitti 49 %, oikea-aikaisen kuntoutuksen puutteen 47 % ja asenteet 38 %. Vähemmän ääniä saivat hoivapaikkojen vähyys (21 %), monilääkitys (12 %) ja vanhusten heikenevä terveys (8 %).

Pohdinta

Kyselyn vastausprosentti oli lääkärikyselyksi varsin hyvä, 61 %, ja vastanneiden erikoislääkäreiden voidaan katsoa käsittävän noin 40 % työelämässä olevista geriatreista vuonna 2016. Koska vastanneiden erikoislääkäreiden ikä- ja sukupuolijakauma vastaa geriatrien tilannetta valtakunnallisesti, voidaan kyselyn edustavuus arvioida hyväksi ja olevan samaa luokkaa kuin aiemmissa geriatrikyselyissä.

Moneen muuhun erikoisalaan verrattuna, geriatrien ikärakenne on varsin nuorta, eikä monta muuta erikoisalaa uhkaavaa eläköitymisruuhkaa ole lähivuosina odotettavissa. Kyselyn mukaan geriatriit ovat myös tyytyväisiä koulutukseensa, säilyttäneet innostuksen työhönsä, kokevat arvostusta ja pitävät ilmapiiriä vanhustenhoitossa varsin hyvänä. Vanhustenhoito Suomessa yleisesti ei saa yhtä hyvää arvosanaa, joskaan oleellista huononemista ei ole tapahtunut vuoteen 2013 verrattuna. Huolestuttava piirre on, että kolmannes geriatreista ei katso voivansa vaikuttaa kuntansa geriatriin hoitoon. Tämä ei anna hyvää kuvaa asiantuntijuuden arvostuksesta.

Geriatrien näkemykset vanhustenhoiton ongelmista eivät kovin hyvin vastaa yleisiä, esimerkiksi tiedotusvälineissä esitettäviä näkemyksiä asiasta. Sairaansijojen riittävyttä tai monilääkitystä piti tärkeänä ongelmana vain 6 % ja 12 %, sen sijaan geriatriin tiedon ja oikea-aikaisen kuntoutuksen puutteet olivat listalla lähes puolella vastanneista. Rungas kolmannes piti myös asenteita tärkeänä ongelmana.

Timo Strandberg ja Suomen Geriatrien hallitus 2014–2016

Kirjallisuus

- Pitkälä, K., Strandberg, T. & Hartikainen, S. (2002). Geriatriit tyytyväisiä työhönsä. Suomen geriatrikyselyn 2001 tuloksia. *SuomLääkl*, 57, 4615–4617.
- Strandberg, T.E., Koistinen, P., Antikainen, R., Kynsilehto, E.A., Määttä, K., Niemelä, M., Seppänen, M.L., Viramo, P., Pitkälä, K. & O'Neill, D. (2010). Increased work-satisfaction amongst geriatricians in Finland – an encouragement for further development of the specialty? Survey among geriatricians in Finland in 2008. *Eur Geriatr Med*, 1(2), 73–76.
- Löppönen, M., Heinonen, P., Jartti, L., Halminen, M., Rajala, T., Viitanen, M. & Pitkälä, K. & Strandberg, T.E. (2015). Geriatricians feel growing external appreciation of their work. Survey among Finnish geriatricians in 2013. *Eur Geriatr Med* 6(6), 570–572.